

TISZAVIDÉK

VEGYES TARTALMU HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:	HIRDETÉSEKET
Egy negyedévre . . . . . 1 forint	Csongrád, magtár-utca 41.	és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal
Félévre . . . . . 2 forint	hová az előfizetési- és hirdetési díjak, valamint a lap	mérsékelt árjegyzék szerint számít.
Megjelen minden vasárnap.	szellemi részét illető közlemények küldendők.	

Megtörtént.

Csongrádon a f. hó 3-án tartott községi közgyűlésen az előjáróság azon tagjai, kiknek a közönség iránti viselkedése is elősegítette Szivák Imre bukását, a maguk igazolása — vagy a bukás miatti keserűség enyhítése végett-e? nem vitatjuk, hálás elismerést szavaztattak meg Dr. Szivák Imre urnak, mint Csongrád város volt országgyűlési képviselőjének, s erről őt a netalán beadandó föllebeszésre való tekintet nélkül értesíteni határozták —

E hálás elismerés megszavazása, azonban nem egészen simán folyt le, mivel Szvoboda Ferencz községi képviselő azon nézetnek adott kifejezést: hogy az indítványozott elismerésnek se a Csongrádon f. évi január 28-án megejtett országgyűlési képviselő választásról bírálatot, se pedig Csongrádvárosa megválasztott országgyűlési képviselője Hock János ur személye iránti bizalmatlanságot nem szabad magába foglalnia. —

No, hiszen, Sohlya Gyula jegyző urnak se kellett több, nyomban felugrott a zöld asztal mellől, s az előjáróság többi tagjai helyeslése mellett úgy támadt rá Szvoboda

Ferencz községi képviselőre, mintha ez legalább is szentségtörést követett volna el.

A községi előjáróság indítványa és viselkedése, kényszerít bennünket arra, hogy Szivák Imre ur névvel mely tényekre rámutassunk. — Nevezetesen:

1.) Hogy az 1886-ik év őszén mikor Szivák ur, Csongrádon léte alkalmával a Csemegi Antal ur házában összegyűlt választók a községi párt feltételeit közölte, ezek őt arra kérték, hogy a földadó visszatérítésnek — liquidationak — a vízvédelmi czélokra elvonására vonatkozó feltételt ne fogadja el. Mivel, ha az a vízvédeltől elvonatik a gátak kiépítésénél, s a vízvédelmi előkészületeknek, költség hiány folytán elhanyagolása miatt a legközelebbi nagy árvíz elönti Csongrádot.

S jólehet Szivák ur azon ígérettel távozott Csongrádról, hogy a községi párt feltételeit nem fogadja el, mindamellett — miután az időközben megejtett megyei képviselő választásnál a községi párt jelöltjei lettek megválasztva — az 1887-ik évi január hóban Csemegihez intézett levelében azokat elfogadottaknak jelentette ki. Jólehet továbbá

nemcsak Szivák Imre urnak szóval magyaráztuk meg, hogy, ha a földadó visszatérítés más czélra használtatván fel, a gátak javítása, erősítése, s különösen a várost is védő bőkenyi gát felmagasítása és a vízvédelmi anyagok beszerzése is költség hiánya miatt elmarad: a legközelebbi nagy árvíz előtt bennünket; hanem ezt a földadó visszatérítés tárgyában kelt megyei határozat elleni föllebeszésünkben is egész nyomatékkal hangsúlyoztuk: mindezek dacára Szivák Imre ur, hogy a maga megválasztását biztosítsa, a községi pártnak tett ígéretéhez képest, közben járása által a megyei határozat jóváhagyását kieszközölte. S ekként okozója lett annak, hogy Csongrád város határa az 1888-ik évben, az árvíz által elöntetett.

Az árvíz általi elöntés pedig nemcsak számos birtokost taszított a pusztulás örvényébe, hanem ezen felül még azt is maga után vonta, hogy magának a városnak megvédésére is 100 ezer frt. költetett el, és hogy a városra egy 65 ezer frtba kerülő kör gát építése parancsolatott rá. —

Az árvíz általi elöntésre vonatkozólag ugyan azt szokták a községi

T Á R C Z A.

Csak higj és remélj!

Mit álmodtam?

Künn voltam a zöld erdőben; elpihentem a puha pázsiton, s hallgattam a fülemile csattogását. Lelkem ábrándokba merült s képeket alkotott magának, melyekből kiválasztotta az élet titkait, s koszorút fonhat a reménysugarakból, melyek homlokára küldött a mindenek Ura. — Amde lassan köd ereszkedik a földre; a nap elsötétül s szívem hevesen dobog. Fáj a lelkem. Egy különös érzés elszibbasztotta összes idegeimet. Fejem zug; karom reszket, mikor a tollat kezembe veszem. A madarak csicseregése nem lelkesít; a falevél zörgése megriaszt; a máskor kedves természet bájai elől a rideg sziklák közé menekülök, hol a vadak ordítása, a sas rémes sikoltozása, villámcsikázás, záporzuhogás, földindulás, csillaghullás mind — mind engem kacagnak! . . . Sójaj kélek! Istenem hát nem volna már semmi, ami lelkem nemsebb húrjait rezgésbe hozná? nem volna már könyörület az egész

mindenségben? Megérdemltem sorsomért, hogy minden csak engem kacagjon? Hiszen türelmes voltam a végtelenig. Ha szidtak, kacagtam; ha gyaláztak eltűrtem; ha sirtak, én is könyeztem; ha örültek a sorsüldözöttek, osztoztam örömkömben, s mégis . . . mégis mi fáj nekem? . . . Az élet. Igen egy zaklatott kedély háborog, melynek többé nincs világa, mely előtt a tündér szép liget — az örömök boldog hazája — pokollá változott. Kezem önkénytelenül fegyverem után nyult. Nézetem . . . nézetem hosszasan, s azután kacagtam, sirtam, lármáztam, örjögtem. Szemeim megnedvedesedtek; eszembe jutott a jövő kétségbeejtő alakjai vigyorogtak felem. Láttam a túlvilág ördögeit; láttam a ködszerű nymphákat az erdő galyai közt elsurranni; megnyílt előttem a föld; sikoltás, jajgatás hangzott mindenünnen; tündéri szépségek vettek körül, s nyakamba fonták keszes karjaikat; csókokkal halmozták el izgató homlokomat; daloltak susogtak, hogy mily szép meghalni, s minő boldogság vár a szenvédésekkért! . . .

De im a sok közül kiválik egy vihartépett régi ismerős; fülemhez hajol és lassan oda sugja: „Csak higj és remélj!”

Ki ez? . . . De im minek is kérdezem?

Szegény leány volt, s most itt az erdők sűrűjében a vadakkal egy tanyán lakik.

Elmondjam történetét? Hiszen olyan egyszerű kis história az! Mikor még ott a porban játszadoztunk, vidám kis kedves gyermek volt. Ártatlan arcán a lélek tisztasága tükröződött vissza; szemeiben a menyország lakozott. Píczike kis kacsoi hányszor megegyeztek arcomat, azok a kis beszédes ajkak mondák: Pista te! gyere játszani! És milyen boldogok voltak, mikor a libapásztorokodás mellett gyöngyvirágból koszorút fontunk egymás homlokára. s mig ő boldog menyasszony, addig én boldog vőlegény voltam. — De hát mit tehetünk arról, ha olyan bohókás ez az élet! Egyiknek bőven fizet, a másiktól pedig azt a boldogságot is megtagadja, hogy örülni tudjon az életen!

Barátok voltunk. Mienk volt az élet minden örömeivel. Egy szép napon el kellett válnunk. Én keletnek vettem utamat s hajóztam az élet tengerén, mint az avatatlan kormányos, s bizony nem egyszer szirtokbe ütközött az a gyenge kis csónak, melyet képzeletem tákolt össze. — Megviselt a sors. Beteg voltam, az édes szülői karok közé vittek a szeretet.

(Folyt. köv.)

pártiak felhozni, hogy az urasági gát szakadt el. S ez igaz, de egy szersmint az is igaz, hogy azt az urasági gátat mindig csongrádiak védelmezték, s még a vidrementi emberek is odajártak védekezni. 1888 ban azonban a miniszteribiztos tilalma ellenére — ki a bökényi gát alacsony volta miatt minden csongrádi embert a város védelmére rendelt — a csongrádi birtokosok nem védelmezheték a szóban forgó gátat; — s így szakadt át a napokig védtelenül állott gát. —

Itt még csak azt jegyezzük meg, hogy hamar a vízvédelem elhanyagolása miatt miniszteri biztos küldése vált szükségessé, Szivák urnak ki kellett volna az illető miniszter urtól követelnie, hogy ő, mint csongrád város képviselője, küldetett volna ki miniszteri biztosul és nem egy, szintén veszélyeztetett nagybirtok képviselője, a kinek, mint uradalmi tisztviselőnek, az általa képviselt uradalmi birtokot is meg kelvén védelmeznie, idejét csak részben szentelhette Csongrád városa, s határa védelmének.

Felkell hoznunk továbbá.

2.) Hogy jólehet az árvíz általi előntés után, Gr. Károlyi Sándor ur által a Csongrád-sóvényházi ármentesítő társulat megalakítása ügyében Bpestre összehívott értekezleten ugyancsak Szivák Imre urnak támogatásával állapított meg az is, hogy a társulás feltételeinek megállapítása végett Gr. Károlyi Sándor ur által Csongrádra 1888-ik év június 26 ára összehívott közgyűlésre nem az érdekelt csongrádi birtokosok, hanem a községi közgyűlés kiküldöttei, s illeve Réti Ferencz és társai hivatassanak; mindamellett ezen gyűlésre Szivák Imre ur se személyesen meg nem jelent, se pedig barátját Réti Ferenczet ki nem tanította arra, hogy az egyesülés feltételei gyanánt kösse ki, és vétesse jegyzőkönyvbe;

a.) Hogy az a költség, arra szükséges, hogy a velünk egy társulatba vont Gr. Károlyi Sándor, Csanyiak, s a Palavicsinyi gátjai is, a csongrádiakéhoz hasonlóak legyenek, az mindegyiknek külön terhét képezze.

b.) Hogy az éjszaki part megerősítése folytán formálható állami követelés a társulat terhét képezze,

c.) Hogy a gátak kipéítésére szükséges összegek az ártér fejlesztés munkálat, s ujkitvétési kules elkészítéseig hold számra vettessenek ki satb.

Szóval Szivák ur a csongrádiártéri birtokosokat, kik az ármentesítési költségeket viselni kénytelenek, attól a lehetőségtől, hogy a társulati ala-

kulásnál ön maguk képviselheték volna érdekeiket Réti Ferenczcel egyetértve megfosztotta, azután pedig Réti Ferencz, s az egytársulatba kényszerített többi érdekeltkegyelmére hagyta.

Innen van aztán az, hogy a csanyai gátak költségeit is úgy viseljük mi csongrádi ártéri birtokosok, mintha nekünk se lettek volna gátjaink. Hogy továbbá mi csongrádiak csupán az első ízben kölcsönvett másfél millió törlesztésre 36.310 frtot fizettünk 17 ezer hold árterület után, míg ellenben a palavicini uradalom csak 32729 frtot fizet 29 ezer hold ufán!

Az olyatén viselkedés tebát, melyet Szivák ur Réti Ferenczcel a községi párt elnökével s e párt korifeusaival egyetértésben a csongrádi birtokosok, s különösen az ártéri birtokosok irányában követett, mely már eddig is több ártéri kis birtokos vagyoni romlását idézte elő, a hálás elismerés szavaira nem, hanem egyedül csak arra szolgálhat bőséges indokul, hogy a választó közönség uti lapot k ö s s ö n, az ilyen képviselő talpa alá. Amint azt Csongrád város választó közönsége Szivák urral, a f. évi január 28-án megejtett képviselő választás alkalmával meg is cselekedte. —

S Csongrád község előljárósága épen nem tett jó szolgálatot volt patronusa Szivák Imrének az által, hogy daczára annak, hogy Szivák ur azon, évekkkel ez előtt nyílt gyűlésen tett ígéretét s biztosítását sem váltotta be közelnégy év alatt, hogy az 1888 évi árvíz védekezés alkalmával a kormánytól kért 50 ezer frt elengedését a kormánynál kieszközli a választó közönség nagy többségének a választás ténye által dokumentált ítélete ellenében állást foglalva a f. hó 3-án tartott községi közgyűlésben hálás elismerést szavaztatott meg s ez által bennünket a fentebbiek elmondására kényszerített.

Az előljáróság azon tényét tehát hogy Sziváknak hálás elismerést szavaztatott, s ezen határozat mint valamely a közönség boldogítására irányuló sürgős intézkedést birtokon kívül fölebbezhetőnek jelentette ki, a választás eredményével, s a választás alkalmával is tapasztalt közhangulattal szemben a közönség ki hívásának kell tekintenünk, ettől pedig a közbéke érdekében óva intjük az előljáróságot. —

Csongrád, február 14. 1892.

A „Csongrádi Lap“ f. hó 7-én megjelent számának „ott áll ahol a falu“ című cikkében, a csongrádi párt egy gyászvitéze velem foglalkozva kigyót békát kiált rám azért hogy a f. hó 3-án tartott községi közgyűlésen, midőn a Szivák Imre volt országgyűlési képviselő urhoz Csongrád közönsége, tehát az

egész lakosság nevében intézendett „hálás elismerés“ tárgyalása alatt felszólalni bátorkodtam.

Nevezetesen, első sorban megkérdeztem hogy a szóban forgó önálló indítvány a törvény által megállapított időben, — a közgyűlés előtt 24 órával adatott-e be? S miután erre igenlő választ kaptam, azután még azon nézetemnek adtam kifejezést, hogy a Szivák urhoz intézendő elismerő iratnak, se a f. évi január 28-án megejtett képviselő választás bírálatát, se pedig a megválasztott képviselő Hock János ur személye iránti bizalmatlanságot nem szabad magában foglalnia.

S jólehet imént említett kívánatom — azon tény után, hogy a csongrádi választó közönség minden csábítás, vesztegelés és presszió daczára is, tekintélyes többséggel választotta meg Hock János urat Csongrád város országgyűlési képviselőjévé — még azon esetben is helyes lett volna, ha Szivák Imre ur csakugyan nagy eredményeket vitt volna is ki Csongrád érdekében, annál inkább helyén való volt az most, mikor azok az állítólagos nagy eredmények csak az ámitók, — és az ámitottak képzeletében léteznek Erről azonban jövőre,

S most lássuk az ellenem felhozott vádakokat:

Nem érzem ugyan szükségét annak, hogy a „Csongrádi Lap“ hivatkozott cikkében ellenem felhozott vádak ellen védekezzem. Mivel a közügyek némi ismeretével bíró emberek, az ellenem felhozott vádakot, enélkül is annak tartják a mik, t. i. a tehetetlen düh kifakadásának; mivel továbbá ezen vádak valótlanágát az is kétségtelenné teszi, hogy azok egy a csongrádi közönség előtt most már minden hitelét elvesztette érdekszövetkezet szeny lapjában jelentek meg.

S ha mégis kiterjesztkedem e vádakra azt csak azért teszem, hogy kimutassam, miszerint azon vádak, melyekkel cikkiró engem illetett, nem engem, hanem a községi párt némely vezérferfiat, s különösen annak elnökét terhelik.

Először is valótlan, vagy, hogy igaz néven nevezem az állítást, hazugság a „Csongrádi Lap“ azon állítása, mintha én, önérdem előmozdítása végett politikai elvemmet ismételtén megváltoztattam volna: s hogy jólehet az 1875 évi képviselő választásnál ellene működtem, megválasztása után még is csak hamar Csátár Zs. urhoz szegődtem volna, s ennek a jóvoltából Csongrád város teljhatalmú diktatorává lettem volna.

A „Csongrádi Lap“ ezen állítása csak az együgyűségig hiszékeny emberek megtevesztésére van szánva, mivel köztudomású — de a levéltári adatokkal is bizonyítható — tény, hogy én nemcsak 1875-ik hanem az 1878-ik évi képviselő választásnál és Csátár ur megválasztása ellen, a városi közgyűléseken pedig a nagy községi szervezetnek, paraszt tanácsnak, 1880-ik év tavaszán történt visszaállításáig Csemegei Antal polgármesterrel együtt pártja ellen küzdöttem.

S mint Csátár Zs. ur, nem egyszer és nem egy embernek mondotta, s mit a következők is igazoltak, nem én voltam, hanem Réti Ernő kollegám volt az, aki a paraszt tanács visszaállítása alkalmából mikor egyedül Csátár ur akarata lett a döntő Csátár Zs. urnak levelet irt, hogy felejtve a multakat, s a város ügyeinek ellátásával őt bizassa meg. S a községi közgyűlés, mely ez iránt volt határozandó, csak Ujhelyi Nándor ur felszólalása nyomán, ki az öreg Bag-József utján befolyással bírt a Csátár pártra fogadott el egy oly határozatot, hogy az akkor folyamatban volt ügyek részben nálam hagyassanak, a ki a rendezett tanácsnál ügyész voltam.

A Csátárpárti tanács működésének megkezdése után azonban néhány hétre megérkezett a közmunka és közügyi miszteriumnak a város kérelmével homlokegyenest ellenkező azon rendelete, hogy a város éjszakai partja téglaburkolattal leendő ellátására vonatkozó tervezet elkészítéséért fizessen néhány száz frtot, s hogy a miniszterinek nincs az ellen kifogása, ha a város a tervezet szerinti téglaburkolatot elkészítteti

Ebben az ügyben aztán már nem Réti Ernő urhoz, hanem hozzám fordult az előljáróság, mint aki az éjszakai partnak az állam általi állandó biztosítása iránti indítványt, az 1879. évi árvíz alkalmából meg-

tettem s a miniszteriumhoz intézett felterjesztést készítettem.

Az előjárás felhívására általam szerkesztett újabb felterjesztés — és szóbeli információim folytán, melyekben Csátár Zs ur, mint Csongrád város akkori országgyűlési képviselője is egész odaadással támogatta, nemcsak a tervek készítéséért követelt, néhány száz frtot, elengedte a miniszter, hanem a városnak a téglaburkolat költségeihez való némi hozzájárulása iránt Kiszely miniszteri tanácsos közbenjötté mellett a várossal egyességre is lépett, s annak nyomán a szent jánosí gát még 1880. év utólján el is látott téglaburgolattal.

Az ezen ügyben elért siker és nem az elv változtatás eredményezte aztán azt, hogy a Csátár Zs. úr által támogatott előjárás több más fontos ügyben is igénybe vette működését, s ez vont maga után a velük való érintkezést.

Hogy pedig a 48-as s illetve Csátár ur pártjához sohasem tartoztam, azt az is bizonyítja, hogy reá sohasem szavaztam, részére párhiveket nem szereztem. Nem még akkor sem, mikor Szivák az 1887-ik évi választást megelőzőleg, a községi párt fejével Réti Ferenczcel a mi bőrünkre kiegyezett, mikor enaek folytán én Sziváktól a további támogatásomat megvontam; noha én Csátár urtól sohasem tapasztaltam, hogy ő bárkinek a támogatásáért is hajlandó lett volna a közönség hátrányára egyezkedni.

A fentebbiekből tehát kétségtelen, hogy én Csátár ur pártjához sohasem tartoztam s így őt sem 1881. évben Ordody ur megválasztása alkalmával, sem máskor el sem hagyhattam, kétségtelen továbbá az is hogy én a f. évi választást megelőző minden választásnál folytosan a deák-, s illetve szabadelvű-párthoz tartozván politikai elveimet egyáltalán nem változtattam; s így önérdekeimet sem mozdíthattam ez uton elő.

A „Csongrádi Lap“ cikkének az iméntiekkel ellenkező állítása tehát hazugság. Nemkülönb.

hazugság az is, mintha én a most lezajlott képviselő választási mozgalmak alatt szabadelvű pártiságomat, vagyis azt ami már nem voltam, hangoztattam volna;

hazugság, mintha én akként nyilatkoztam volna, hogy Csongrádon ellenzéki képviselőt választani anuyi lenne, mint kést döfni a város szívébe. Mert én mindössze is csak annyit mondtam miszerint a városra nézve egy kormányparti képviselőt az ellenzékinnél előnyösebbnek tartanék; s azért, bár Sziváktól érdemtelennek tartom arra, hogy Csongrád városa képviselőjévé újból megválasztassék: még sem fogok ellene s illetve az ellenzéki képviselő megválasztása mellett működni;

hazugság, mintha én iméntérintett kijelentésem ellen cselekedtem volna. Hogy pedig ezt nem tettem, az is igazolja, hogy a Hock-párt engem, mint semleges egyént kért fel arra, hogy a választás napján, mint a párt bizalmi embere vegyek részt a választási eljárásban. És végre;

hazugság az is, mintha az, hogy többségben, vagy kisebbségben van-e? az a párt melynek elveit vallottam, az én magam tartására valaha befolyást gyakorolt volna. S hogy nem gyakorolt bizonyítja az is, hogy mikor Csongrád városának 1300—1400 választója között alig volt 35-40 deák-párti, én akkor is nyíltan vallottam és hirdettem elveimet; továbbá, hogy mikor a csongrádi deák-párt Toldi Istvánt s egy másik választás alkalmával Falk Miksát léptetette fel képviselő jelöltül, én a nyilvánvaló kisebbség daczára is, miuden tölemlhetőt elkövettem megválasztásuk érdekében.

Mig tehát én felemlt fölvel, s nyílt homlokkal mondhatom el magamról, hogy politikai meggyőződésemet elvemem, áruba sohasem bocsájtottam, és hogy politikai magatartásomat sem vagyoni-, sem egyéb előnyök, vagy népszerűség megszerzésére ki nem használtam: sem a községi-párt elnöke Réti Ferencz, sem pedig a párt több vezér egyéne nem dicsekedhetik hasonló önérzetes szavakkal.

Köztudomású tény ugyanis, hogy Réti Ferencz községpárti elnök, a ki mostanában — mint a csongrádi szabadelvű párt vezére szerepelt, mig az 1887-ik évi választási mozgalmak alatt is, folytonosan azt vitatta a hozzája csatlakozott 48-asokkal szemben, hogy — ő Réti Ferencz — az igazi negyvennyolczas, s hogy csak is a város érde-

kéből buzgolkodik Szivák megválasztása mellett.

Hogy azonban Réti Ferencz urnak, az egyedül üdvözítő szabadelvű pártba való átérését a vasuti kisajátítások eszközésének az ő részére történt átadása - a Lévai-féle 5500 frtnak a város pénztárából rövid utu kiszolgáltatása, s egyéb kézzel fogható indokok eszközölték, az nyilvános titok.

Nem különben nyilvános titok az is, hogy a hajdani szélbaliból kormánypartivá átalakult Éder János polgári iskolai tanár ur is csupa hazaszeretettből, — nehogy szegény adófizető polgároknál megrekedjen a pénz, s hogy tanítói hivatásához illőleg annál inkább szaporithassa azon apátlan gyermekek számát, kikről, mint az ég madarairól majd csak a jó Isten gondoskodand, kik előbb-utóbb a város nyakára szorulnak, szedi fel évenként azon 300 frtot amennyi, vel a Réti Ferencz elnöklete alatt működött iskolaszék az Éder fizetését kortes szolgálatai megjutalmazásául, 500 frtról 800 frtra emelte.

Végül a „Csongrádi Lap“ hivatkozott cikkének azon része ellenében, mintha én Csátár ur jóvoltából Csongrád város teljhatalmu diktátora lettem volna, a következőket jegyzem meg:

Hogy én Csongrád városának nem voltam diktátora, hanem annak a rendszerinti teendőknél kívül eső életbevágó ügyekben 1880-tól 1886-ik év vége feléig vezéri szerepet vittem, nem ugyan Csátár jóvoltából, — aki helyett az 1881-ik év nyarán Ordody ur választatott meg képviselőnek, — hanem vezérserepet vittem sikeres működésem folytán.

Bár ugyan én, hangzatos ígérlet nélkül vállalkoztam e szerepre, mely nekem vagyoni gyarapodást nem hozott munkálkodásom által még is sikerült elérnem:

hogy az állammal a város éjszakai partjának téglaburkolattal leendő ellátása iránti szerződés jött létre;

hogy a kataszteri becslés, daczára annak miszerint a kerületi igazgatóság a becslés újbóli felvételét, reambulatiót — rendelt el, mégis akként eszközöltetett, hogy az állami egyenes földadó, az előtti 48,841 frtról 36,453 frtra szállott le;

hogy a földadó visszatérítés fejébe 17,908 frt 42 kr állapított meg;

hogy az évenkénti iskolai államsegély 3300 frtról 9780 frtra emeltetett fel fokozatosan, s hogy az évenkénti államsegélyen fölül 1884-ik évben iskolai építkezésekre 10 ezer frt államsegély is engedélyezett Csongrád város részére;

hogy az iskolai tanítás addig nem tapasztalt lendületet nyert;

hogy a város adóssága törlesztésére, s iskolai építkezésre több, mint 100 ezer frtot költött, s hogy azt a város behajtható követelése s a földadó visszatérítéséből a takarékpénztárba elhelyezett összegek bőven fedezték stb.

Szóval, hogy én lehetőleg sikeresen működtem Csongrád városa szellemi és anyagi haladásán.

Réti Ferencz azonban, a ki Csongrád városának akkori állapotát túrhetetlennek hirdette, s a ki azon fenhéjázó ígérlettel vette át az 1887-ik év elején a vezéri szerepet, hogy majd ő emeli ki Csongrád városának sárba rekedt szekerét tévedésből? nem a város, hanem a saját szekerét emelte ki a sárból, mit az is igazol, hogy mig ő, vezérkedése alatt vagyoni jólétre tett szert addig a város — azonfelül, hogy annak egyes birtokosai az árvíz általi elöntés által is pótolhatlan kárt szenvedtek 200,000 — frt adóssággal és megbirhatlan ártéri költséggel lett megterhelve.

Egyelőre ennyit. A fentebbiekben, hiszem, sikerült a t. olvasó előtt kimutatnom hogy a „Csongrádi Lap“ szennyes lelkű cikkirójának, az a törekvése, hogy, mert ő maga s társai sárban, piszokban fetregnek, engem is magukhoz rátnani; nem sikerült.

Szvoboda Ferencz.

Ujdonságok.

Csongrád, 1892. február 14.

— Meghívó. A „Csongrád és Vidéke Takarékpénztár Részvény-társaság“ Csongrádon a „csongrádi polgári kör“ helyiségében 1892-ik évi Február hó 21-én d. e. 8 órakor alakuló közgyűlését fojgja tartani.

Targyorozat: — 1. Alapítók jelentése. 2. Az alakuló közgyűlés elnökének és jegyzőjének megválasztása. 3. A meg nem alakulás iránti határozat. 4. Az alapítók adandó felmentvény iránti határozat. 5. Az alapszabályok megállapítása. 6. Az igazgatóság és felügyelő bizottság megválasztása.

— Falusi kardpárbaj féle ment végbe folyó hó 11-én reggel a központi nagy iskola torna-termében. A páros viaskodók Lipoyszky Sándor dohánybevaltó gyakornok és Frank Zoltán tornatanító voltak: az előbbinek Holczner Adolf és Bugi Zsigmond az utóbbinak Tury István és Eler János voltak segédei. Ez utóbbi az ünnepség emelése végett vadonat új hasig érő csizmába jelent meg a mondott időben és helyen. Lipoyszkynek ellenfele a mellén okozott egy kis felhalm folytonossági hiányt; Lipoyszky pedig ellenfelének a nyakát szelte meg, miért is harczképtelen lett, a páros viaskodás be lett fejezve. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a kard éle kicsit bellebb nem ment; mert Franknak könnyen halálát okozhatta volna. Ezen nyakvágást — tekintve a vívók ügyességét — nem tudjuk magunknak megmagyarázni, hogy történhetett szabályos vívásnál. A páros viaskodást egy nem épen kis vendéglői összeütközés okozta. Csodálkozunk az iskolaszék eljárásán, hogy a páros viaskodást az iskola szentelt falai közt engedte; ezt nem szabad lett volna tennie. A tisztelt rendőrbiztos urnak pedig ugylászik csak akkor volt éles látása, midőn az inas gyerkőcöket kellett elfogdosni a Hock nóták dalolása végett, ellenben ilyen komoly esemény előtt fület dugott és szemet hunyt.

— „Hosszas betegségnék halál a vége.“ Régi magyar közmondás. Igen hosszas betegségben sinlett a helyi egyik lap is, mely hihető és majdnem biztos hallomásunk szerint rövid idő múlva megszűnik, csak aztán igazságos nekrológ ne mondassék fölötte, minthogy biz az lesújtó lenne még az olvasókra is, nem csak a szerkesztőkre... No de hajuallik azon ígérlet, hogy más czim és más szerkesztővel ismét újletre kel a megboldogult... Az új szerkesztő képességében nincs ugyan mit kételkednünk, de mégis félünk, hogy eben guba cseréltetett! s eddig sok személyeskedésre adott alkalmat a megboldogulandó lap, ugy ettől ezentul sem leszünk megkímélve. Reméljük azonban a jobbat, hogy az új szerkesztő nem ad tért az áldástalan személyeskedők irka-firkáinak, és így elüre is üdvözöljük az új lap létrejöttét.

— Csak szőlőden. Egy tisztamenti város villámhárító vendéglője egyik termében vig borozás közben forgatták a 32 levelű bibliát egy gyógyszerész segéd, egy gazdász, egy dohánytész, egy írnök és egy — tárczaíró. Éjfél felé „sütbe“ dobták a bibliát, azután városzerte ismert tárczaíró anekdottáival mulattatta a jeles kompániát. Egyideig csak szépeu „kaczagtak“ az anekdottáon; de a tárczaíró urat Bachus segélyével Kló szelleme szállta meg s olyan furán kezdett társalogni hogy jelenlevő társai egyhangulag a — kidobásra méltónak találták. Elhatározták, de nehéz volt megtenni. Dulakoásra kerülván a sor, a gyógyszerész segéd, a gazdász és dohányos mind mozgositotta fogó és harapó készülékét, hol aztán a körmök és botoknak is jelentékeny szerep jutott s ugyancsak szált az áldástalan áldás a szegény tárczaíró kalap, kabát és nadrájjára. A tárczaíró meg kell neki adni fene gyerek! Derekasán megfeküdt a padlót. A dráma legnagyobb testü személye — ki ezelőtt két héttel 18 polgárt nyilvánított sem mire — az írnök, csak ekkor lépett közbe s így aztán végső erejük megfeszítésével lovagias uton szépségesen kitétek a tárczaíró szűrét, a három piaci lámpa elé.

— A „polgári kör“ saját helyiségben f. hó 14-éz vagyis a mai napon pénztára javára zártkörű táncvigalmat rendez; mely anynyival is inkább szerencsés körülmények közt tartottik meg, mivel a szombat esteli vonattal körünkbe érkezett országgyűlési képviselőnk Hock János ur is jelen fog lenni. Hozta Isten képviselő urat körünkbe!

— Lapunk mai számához mellékletképpen ft. Hegyi Antal plebános urnak — N.mlt. Schusster Konstantin vácsi megyés püspök ur hoz intézet „Nyílt levele“ van csatolva, mely ránk nézve annyival is inkább bir különös érdekekkel, mivel tárgyának alapját a nálunk lezajloti országgyűlési képviselő választás mozgalmás eseményei képezik; mivel továbbá az országos lapok által is már közölve levén mindennütt kiváló méltatásban részesült.

— **Tagdíj leszállítás.** A helybeli 48-as népkör folyó hó 7-én tartott választmányi ülésében elhatározta, hogy ha tagjainak száma eléri a 200-at, a tagdíjat 2 frtról 1 frtra szálítja le.

— **Kitüntetés.** Csak örömlüknek adunk kifejezést akkor, midőn tudomásul adjuk t. olvasóinknak, miszerint városunk kitünő szülöttje, a jeles író *Tary István* a magyar irodalom szépirodalmi tanszaka tanárának nevezetett ki, és pedig tekintettel a csongrádi lapban észlelt esztetikai tekintetben minden bírálatot kibíró műveire. Sajnáljuk hogy e jeles erőttől helyi irodalmunk megfosztatik! Azonban azon édes reménnyel kecsegtetjük magunkat, hogy a távolban sem szünik meg, csongrádi szépirodalmunkat tehetsége szerint támogatni, s olyan egyéneket is nyer, kik a még sajtó alatt sem levő dolgokat is tudomására hozzák . . . Szerencsés utat.

CSARNOK.

Egélő szükség.

Általánosan elismert igazság az, hogy kevés kivétellel csak az egészséges testben van egészséges lélek s tiszta t e s t b e n tiszta l é l e k; ámbár ez utóbbi állítás sokszor sántikál, mithogy lehet, hogy a test az elhanyagolás vagy más okok miatt olykor ki van téve annak, hogy szennyes lehet, de a lélek azért fonséges és nagy, mely nem oka annak, ha a test — olykor kényszerből is — nem tiszta.

Hogy e két eset ne álljon be, s legyen a test egészséges és tiszta, azon kellene igyekeznünk, hogy ne csak egészséges, de tiszta is legyen a test, hogy így a lélek is egészséges legyen.

Nagyon sokszor adott már e sorok írója azon óhajának kifejezést, hogy e 20,000 népességű városnak nincs egy — bár a legprimitívebb meleg fürdője sem! miről, ha tudomása volna az ország több kisebb népességű városa, vagy községnek, mely ily fürdővel rendelkezik, alig ha adna hitelt annak, hogy ha a csongrádi ember — főleg tél idején — a por s izzadás által bemocskolt testét fürdő által akarná, vagy akarja tisztává tenni, a szomszéd városok valamelyikét kell fölkeresni!

De annál is inkább alig adhatna hitelt a távol lakó ember, hogy ez így van, ha tudomása van arról, hogy Csongrád városában két gőzmalom működik, melyek amár egyszer elhasznált meleg vizeket s ne mondjam gőzt a posványos helyre bocsátják minden haszon nélkül! Mily kevés áldozattal lehetne ezen vizeket vagy gőzöket fölhasználni egy kis a főépületekhez ragasztott pár szoba építéssel s berendezéssel

Hány embert hallunk sziszegve fölajdulni, kiknek kezeik s lábaik meghülésben szenvednek, és pedig kemény fájdalomdan! panaszaikkal nem csak embertársainkat, de még az eget is ostromolják enyhülés végett! Oh mily hasznos volna ezeknek a néhány napi fürdő! ha már egyelőre nem is gőzfürdő, de legalább meleg fürdő, hol égető kinyújtásból megszabadulhatnának!

Igen . . . de azt mondják a malomtulajdonosok, hogy ez nem lenne jövedelmező vállalat . . . Én elhiszem, hogy egyelőre nem — lenne ezen vállalat valami dusan jövedelmező, de lassanként belátnák az emberek azt, hogy szükséges az egészségre a test tisztántartása, épen úgy urnak, mint a szegénynek, sőt ez utóbbinak nagyobb szüksége van az állandó egészségre, mint az előbbinek, bár szorosán véve e kérdést, mindekinnek szüksége van az egészségre ama közmondás szerint, hogy az egészséges koldusnak jobb az élete, mint a beteges királynak.

Azt örömmel konstataálhatom itt, hogy a keresztény gőzmalom-társulat ez időszert nem idegen a nézettől, hogy a malomhoz hoz egy kisebbszerű gőz- és kádfürdő csatlakozás, illetve építessék, amit azzal indokolhatok, hogy néhány hónap előtt az elnök lemondását nyilvánította s ha ezen lemondás (ami nem történt meg tényleg) megtörtént volna, egy uriember szemeltetvén ki az elnökség elfogadására, ez határozottan nyilvánította, hogy ne örüljenek annak, hogy ő befolyással legyen a malom dolgába, mert

neem fog megnyugodni addig, míg a malom áll egy meleg fürdő föl nem állítatik. Az egész igazgatóság rámondta az „Amen“-t! Tehát ezen indítvány nem kivihetetlen, csak az legyen aki dolog élére áll.

Igar, hogy van Csongrádnak nyári fürdője, még pedig a természetadta Tiszában, hogy lehet fürdeni szegénynek s gazdagnak! Igen, de csak az egészségeseknek, mert sem az aggok, sem a betegek e hidegfürdőt nem használhatják, ha csak a meghülés következtében életükkel nem akarnak adózni a fürdés miatt, de a meleg fürdőt ezek is használhatják nyáron is.

Föl tehát kedves lakostársak és malomrészvényesek — az égető szükségét megszüntetni! hiszen annyiféle tetemesebb kiadása van e malomnak, hogy ezen általam indítványozott új alkotás nem csak, hogy tönkre nem tenné a malmot, de idővel szép hasznot is hozna a malomnak.

Csak elvileg mondjuk ki, hogy szükség van ezen fürdőre, a mikéntje fölött majd lehet aztán egy jóakaró és szakértő bizottságnak tanácskozni s ezt a megtestesülésre elősegíteni. S. K.

Beküldetett.

Egész selyem, mintázott Foulardokat méterenként 85 krtól egész 4 forint 65 krig (mintegy 450 különböző árnyalatban) megrendelt egyes öltönyökre, vagy egész végekben is szállít házhoz szállítva, postabér és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára **Zürichben**. Minták postafordultával küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó.

Közigazgatás.

Védekezés a peronospora viticola ellen.

Vége.

2. ha a védekezés akár a közigazgatási szervezet kötelékében, akár szabad társulás útján vétetik fogantatba-

Ezért felhívom a vármegye közönségét, hogy ott a hol a viszonyok kívánják, vagy az egyébként czélszerűnek látszik, a Peronospora elleni védekezésre saját önkormányzatában szabályrendeletet alkosson, vagy a hol ez intézkedés a helyi viszonyok miatt ajálható nem volna, hasson oda, hogy a községekben a községi önkormányzat alapján keletkezzenek ily szabályrendeletek,

Részemről az ily szabályrendeletek megerősítését nemcsak akadályozni nem fogom hanem a lehetőségig elő fogom mozdítani azok létrejövetelét.

Az ekként keletkező szabályrendeletek, vagy szabad társulás alapján az egyes érdekkörök között, a községek esetleg községi szükséglet gyanánt szereshetik meg a szőlőterület arányában a fenti számítás szerint szükséges mennyiségi permtezót, s azokat az egyes szőlőbirtokosoknak megfelelő idejű használatra ingyen vagy mérsékelt díj szedése ellenében átengedhetik vagy kölcsön adhatják.

Hasonló alapon megszerezhető és megfelelő mennyiségben készletben tartható a védekezéshez szükséges anyag u. m. a rézgálic és az égetett mész, vagy szóda.

Felhívom ennél fogva a vármegye közönségét, hogy ez értelemben intézkedvén, illetőleg a jelzett irányban a községekre hatván, haladéknélkül tegye meg a szükséges lépéseket a végett, hogy a védekezési időszak elérkezte (május hó kezdete) az egyes községeket készületlenül ne találja.

E végett addig is, míg a vármegye, vagy az egyes községek által létesítendő szabályrendeletek megalkottatnának, szólítsa fel azonnal a vármegye területén szőlőmíveléssel foglalkozó összes községeket, hogy legkésőbb február hó 15-ig az alispánnak jelentsék be, hogy a jelzett alapon és célra készpénzfizetésért való átvétel mellett hány permtezó készüléket és mennyi rézgálicot s esetleg szódát rendelnek meg.

Az ekként beérkező bejelentésekből készítsen egy tömegesített kimutatást a járásonkénti szükségletéről a mellékelt minta szerint és terjessze azt legkésőbb február hó 20-áig, hogy a szükséges védekezési szernek és készülékeknek idejekorán való beszerzése s a védekezési időszak elérkezte

előtt a megye székhelyére, esetleg közvetlenül a járási székhelyekre, megküldése iránt intézkedhessek,

Ismétlem, hogy minél tömegesebb megrendelések összegyűjtése óhajandó, mert amérsékeltebb áron lehet a megrendelést fogantatosítani.

Végül kijelentem, hogy gondoskodásmat nem kerüli ki annak a kérdésnek is folytonos tanulmányozása, hogy mi módon és minő eszközökkel lehessen a védekezési eljárást egyszerűsíteni és folyton olcsóbbá tenni.

Szerző engedelmével.

Vasuti menetrend.

Érvényes 1891. június hó 1-től.

A vonat indul Csongrádról: délelőtt 10.—	
érkezik Kun-Kis-Szállásra	10.35.
" Félégyházára	11.—
indul Szeged felé szem. v.	11.47
" Szegedre érk.	1.14
indul Budapest felé gyorsv.	11.45
" Budapestre érk. d. u.	2.07
A vonat indul Csongrádról: délután 2.10	
érkezik Kun-Kis-Szállásra	2.48
" Félégyházára	3.13
indul Szeged felé gyorsv.	3.46
" Szegedre érk.	4.44
indul Szegedre helyi szem. v.	4.53
" Szegedre érk.	6.43
A vonat indul Budapestre szem. v.	5.02
" érkezik Budapestre	8.40
A sz. v. indul Budapestről d. e.	7.45
" érkezik Félégyházára	11.35
" indul Csongrád felé d. u.	12.5
" érkezik K.-Kis-Szállásra	12.35
" érkezik Csongrádra	1.08
A vonat indul Szegedről d. u.	10.74
" érkezik Félégyházára	11.46
" indul Csongrád felé	12.05
" érkezik Csongrádra	1.08
indul Budapestről sz. v. d.	12.—
" Félégyházára érk.	4.39
A vonat indul Budapestről	1.25
" Félégyházára érk.	3.45
" Csongrádra ind.	5.10
" K.-Kis-Szállásra érk.	5.37
" Csongrádra érk.	6.01
indul Szegedről	3.15
érkezik Félégyházára	4.52
indul Csongrád felé	5.10
érkezik Kun-Kis-Szállásra	5.37
" Csongrádra érk.	6.10

Felelős szerkesztő: SZILBER JÁNOS.

BOR-KIVONAT.

Pillanatnyi előállítás, kitünő, egészséges bornak, melyet a valódi bortól lehetetlen megkülönböztetni, ajánlom mint értékes különlegességet.

2 kiló ára (100 liter borhoz elégséges) 5 frt 50 kr., utasítási iv mellékelve. A legjobb eredményért és a kitünő gyártmányért kezeskedem.

Spiritusmegtakarítás

az én eddig fölülmulthatatlan erősítő szemmel, melyet pálinka-gyártásnál szintén alkalmazhatnak, érhető el; ezen szesz az italoknak kellemes és csipős ízt kölcsönöz és csak nálam kapható. Ara kilonként 3 frt 50 kr. (600—1000 literig bezárólag) használati utasítással.

Ezen különlegességeken kívül ajánlom különféle SZESZEIMET, — RUMOT COGNAKOT, finom LIQÖRÖKET stb., mint utolérhetetlen kitünő italokat. Utasítás mellékelve. — Árjegyzék díjmentesen.

Karl Philipp Pollak,
szesz különlegességek gyára Prágában.
Szakértő ü g y n ö k ö k kerestetnek.

10—50

Melléklet a „Tiszavidék“ 8-ik számához.

Nyílt levél

Nagyméltóságú s Főtisztelendő

Schuster Konstantin

Váczi megyés püspök úrhoz.

Nagyméltóságú s Főtisztelendő püspök Ur!

„Az ártatlant és igazat meg ne öld,“ mondja az irás Móz. II. 23, 7. : Kegyelmisséged pedig segéd-társamat, *Bajcsy Sándor* csongrádi káplányt, minden igaz ok nélkül még január 30-án letartóztatta s mai napig fogva tartja. A törvény a legnagyobb gonosztevőnek is megengedi a védekezést, sőt ha nem akarná magát védelmezni, hivatalból állít melléje jogvédőt: Kegyelmisséged ellenben minden kihallgatás nélkül ítélte börtönre ezen ártatlan paptársamat s megvonta tőle az önvédelem jogát, mintha ő alábbvaló volna az akasztófára szánt páriánál. Ezen paptársamnak ugyanis egyetlen bűne, hogy az itteni kormánypártnak a „keresztény polgártársakhoz“ intézett meghívása folytán elment meghallgatni Ivánkovics János szeged-rókusi apát plebánost, mikor a Szivák Imre veszettügyének támogatása végett jogosnak és törvényesnek állította a csongrádi község ház udvarán tartott beszédében Csáky miniszternek egyházüldöző febr. 26-iki rendeletét, melyről már az apostoli Szentszék kimondotta a maga

kárhóztató ítéletét s ennek tudatában káplányom „Éljen Hock János“-sal felelt az aranykeresztes Judás hamis okoskodásaira. Midőn aztán e miatt a kétségbeesett mameluk-párt őt Kegyelmisségednek följelentette, Kegyelmisséged titkára által intette meg, hogy hasonló tüntetésektől tartózkodjék, mely idő óta szobájából a hivatalos ténykedéseket leszámítva, ki nem mozdult, senkivel nem érintkezett s ez nem gátolta Kegyelmisségedet abban, hogy akkor mikor már káplányomnak magában véve teljesen ártatlan tüntetését megbocsájtotta s csak azt kívánta tőle, hogy jövőre hasonló lépéstől tartózkodjék; a mit tényleg meg is tartott: mint kiszemelt bünbankot január 26-án este minden várakozás ellenére Vácra idézte csak azért, hogy pártunkat, az egyesültellenzéket, *egy szavazattól megfosssa.*

Utódról nem lévén gondoskodva, mivel Kegyelmisséged különös jó akarata (?) folytán a csongrádi huszonegyezer lelket három káplány helyett kettővel kénytelenítettem ellátni, táviratilag jelentettem Kegyelmisségednek, hogy „Bajcsy Gábort a szorgos téli teendők miatt nem nélkülözhetem. A felhozott vádakkal szemben különben is *teljesen ártatlan* s ha ft. egyházmegyei kormány ezen *ártatlan ember* ellenében mégis

kortes eszköznek használtatja fel magát: méltatlan eljárásáért felelőségre vonatom az ország színe előtt!“ s Kegyelmisséged, ki föltétlen hitelt ad minden gézen-gúznak, nem hitt az én táviratomnak, sőt nem hitt Hock János országgyűlési képviselő urnak sem, mikor január 29-én személyesen informálta az ügy mibenlétéről Kegyelmisségedet: hanem *megölte az ártatlant és elcsukatta az igazat!!* Holott Kegyelmisségednek tulajdonképen velem lett volna leszámolni valója, ha már kortes szolgálatokat akart tenni a kormánynak: a mennyiben azt a Szivákot, kit Kegyelmisséged 1887-ben elcsapott az egyház megye és püspöki uradalom szolgálatából: ismert kulturharezos indítványa s a csongrádmegyei visszaélések gyámolítása miatt én buktattam ki a csongrádi mandátum birtokából. Valamint jelentékeny részem volt abban is, hogy Sima Ferencza függetlenségi párt jelöltje, győzelmesen szorítsa ki a tápéi kerületből a kormánypárt keresztény-zsidó jelöltjét és fenekestől megdöljön a korrupció a vármegyei administrációban.

Kegyelmisséged azonban, úgy látszik, talán a multak tapasztalatain okulva nem érzett hajlandóságot magában arra, hogy engem vonjon felelőségre a mameluk-párti vádas-

kodások alapján, aki esetleg rá is koppinthatam volna a jog és igazság határain tulkaparászó magas körmökre: hanem káplányomat szemelte ki főnkelt haragja áldozatául, a kit hatalma súlyával kénye-kedve szerint agyonnyomhat s kinek nincs módjában a sic volo, sic jubeo — így akarom, így parancsolom — féle püspöki tulkapások ellen védekezni annál is inkább; mert az 1887-iki követválasztások alkalmával őt hasonlóképp minden ok nélkül eltiporni méltóztatott.

Az okáért az ország színe előtt emelem fel, mint a csongrádi ellenzéki pártok vezére, *tiltakozó szavamat* Kegyelmességednek *jogtipró eljárása* ellen s mivel Kegyelmességed az esztergomi érsekhez szánt fölebbezéseimet *ismételve fiók-jában felejtette*, hasonló eset elkerülése végett ez uttal tapasztalt igazságtalansága ellen a független polgárok *közvéleményére* appellálok; mert mint szabad hazának szabadság szerető gyermeke halálból utálok a zsarnokságot minden kegyetlenségeivel egyetemben, még ha püspöki palástba burkolózik is!

Mint fölKent szolgája az egyháznak kész örömet meghajlok ugyan a püspöki tekintély és hatalom előtt a szent engedelmség azon határáig, melyet a józanész a kánoni törvények megszabnak: de mint szabad polgára a szabad magyar hazának, lelki ismeret szerinti politikai meggyőző-

désemet, melyet az ország szentesített törvényei papnak és polgárnak egyiránt biztosítanak, a püspökiszéken ülő magas kortések kedvéért sem vagyok hajlandó feláldozni; mert azon Szent egyház alapjai melyben a szabadság Istenét imádjuk, itt gyökereznek az édes haza vérrel ázott földjében a smilyen nagy és szent kötelességet mér vállaimra az egyház iránti mély hódolatom és törhetlen ragaszkodásom: népem és hazám boldogítására ép olyakat szab a nem szinlett hon szeretet is; amenyiben *a pap polgár is egyuttal*. Kegyelmességed pedig, minthű uszály hordozója a kormánynak, a polgárt akarja megölni a papban, hogy akarat nélküli bábja legyen püspöki önkényének és emeltyűje a kormány hatalmának.

Képes volt arra, hogy ellenálljon Virter Lajos nagyprépost és Jung János kanonok urak jóakaró közbenjárásának, kiket táviratilag kértem fel, hogy sziveskedjék káplányom kiszabadítását közvetíteni. Sőt azon valótlán táviratot intéztette hozzám Bajcsy Gábor nevében: „Sint quieti sum in seminario, et exspecto dispositionem” — Legyenek nyugodtak, a papnöveldeben vagyok, várom a püspöki rendeletet. — S Kegyelmességed még lelki gyakorlatot végeztet az így eltapodott szegény lélekkel, ki jan. 30. óta még csak tiszta fehérneműt sem válthatott, mint hogy egyetlen ruhadarabot sem vitt ma-

gával, nem is sejtven a reá váró gyászos megaláztatást! Ugyan minő gyümölcse lehet azilyen lelki gyakorlatnak, melyet utálatossá tett a legczudarabb önkénykedés?

Kegyelmes püspök ur! A görbe pásztorbotot nem azért adta a Mindenható a főpapok kezébe, hogy azzal a védtelen káplányokat lerángassák a szavazó urna széléről s ily módon megkevesbitsék az ellenzéki szavazatokat, hanem hogy bölcseséggel, igazsággal és szeretettel kormányozzák a nyáját pásztoraikkal együtt, lévén apái és nem zsarnokai a hiveknek és papoknak egyiránt. S valóban megható, hogy míg Rozsnyó és Székesfehérvár főpapjai apostoli szellemű körlevelekben látják el utasítással papjaikat a követválasztásokra nézve: Kegyelmességed börtönre veti azon szegény káplányt, ki azon körlevelek értelmében szavazott! Eddig csak azt tudtuk, hogy nincs szive Kegyelmességednek, de most már azt is látjuk, hogy a sapientia is minél kevesebb a vácsi püspöki cathedrán! Ám ha ily rövidlító Kegyelmességed, azt ugyan meg tanulhatja, hogy többé nem a kassai tótok közt székel, de a honszerető váczmegyei papságból soha sem fogja az önérzetet kiirtani! Egyebekre nézve hazafias tisztelettel vagyok Csongrádon, 1892. február 8.

Kegyelmességednek alázas szolgája

Hegyí Antal s. k.
plebános.